

Вілсон Гант, бригадний генерал Гомер Гатчинсон, генерал-лейтенант Вільям Джонс, генерал-майор Ейвері Кір, високоповажна Клер Бут Люс, генерал-майор Джеймс Мак-Монагд, капітан Грейсон Меррілл, ВМС США, доктор Артур Меткалф, генерал-лейтенант Луїс Мецгер, доктор Аллана Міллетт, адмірал Томас Мурер, генерал-майор Реймонд Мюррей, генерал Альфред Ноубл, бригадний генерал Чендлер Олсон, головний артилерійський сержант Грант Пейс, адмірал У. С. Г. Шарп, бригадний генерал Семюель Шоу, генерал Джеральд Томас, генерал Меррілл Твінінг, генерал-майор Дональд Веллер, генерал-лейтенант Річард Від і генерал-лейтенант Вільям ван Ризін.

Особлива подяка бригадному генералу Е. Г. Сіммонсу та Евелін Інгландер з Відділу історії та музеїв, а також Деборі Губерті з Військово-морського інституту США за їхні вдумливі коментарі до рукопису, який пройшов кілька етапів розвитку, Синтії Баррі за ретельне редагування, а також Джудіт Мур за допомогу в дослідженні та наборі тексту численних чернеток рукопису.

Вступ

У 1935 році я запитав поважного сержанта-артилериста Волтера Гольцворта про те, як морська піхота здобула репутацію одного з найкращих бойових формувань світу. «Ну, лейтенанте, — відповів сержант, — вони почали з того, що розповідали всім, які вони чудові. І скоро самі в це повірили. Тож відтоді тільки й роблять, що доводять свою правоту».

Класичний морський піхотинець, Гольцворт бачив усі аспекти становлення Корпусу, від 1-ї авіаційної роти у Першій світовій війні до флоту морської піхоти. Пройшовши службу «в далеких зарубіжних краях» — Китаї, Гаїті, Гуамі, Кубі — та на континентальних постах Корпусу — в Норфолку, Квантіко, Сан-Дієго, Лейкхерсті, Філадельфії, — він уособлював суворого професійного морського піхотинця, ідеал красеня для кожного новобранця з «глобусом і якорем» на шевроні, зокрема й для мене самого. Його пояснення, однак, мали небагато спільного з реальною історією морської піхоти на початку її існування. Гордість і впевненість у собі, які сьогодні є візитною карткою морської піхоти, не з'явилися у філадельфійській таверні «Тун»* у 1775 році, як він припускає. Навпаки, морська піхота розпочала свій шлях не зовсім вдало,

* Таверна «Тун», що належала Роберту Маллену, який згодом став офіцером Континентальної морської піхоти, традиційно пов'язується з найпершими спробами набору до Корпусу. Насправді є багато підстав вважати, що перші морпіхи були набрані у вагончику Конестога на Честнат-стріт, хоча пізніше, в середині 1776 року, набір проводився в таверні «Тун».

і незабаром у них з'явилося більше ворогів, ніж друзів. Початок діяльності Корпусу навряд чи міг бути менш сприятливим.

«Перший і другий батальйони американської морської піхоти», санкціоновані Континентальним конгресом 10 листопада 1775 року, головно для захоплення британської бази в Галіфаксі, наприкінці війни все ще залишалися мрією, а «полковник і два підполковники», санкціоновані тією ж резолюцією, з'явилися аж у XIX сторіччі. У перші місяці свого існування Корпус налічував лише десять офіцерів і близько двохсот рядових. Ніхто з них — ні офіцери, ні солдати — не знався на війні, й ніхто, незважаючи на наказ Континентального конгресу, не був «настільки обізнаний з морською справою, щоб у разі потреби служити на морі з користю для справи». Їхній перший лідер, Семюель Ніколас, керував баром, інші офіцери були ремісниками і торговцями, а солдати — неосвіченими і здебільшого некваліфікованими іммігрантами.

Матеріальне становище вказувало на те, що Корпус не переживе навіть періоду Революції. Перші новобранці кілька місяців були без зброї, а морської форми не існувало цілий рік. У гострому передчутті проблем, які так часто виникали протягом наступних двохсот років, армія і флот мали більше грошей, ніж Корпус, і вищий пріоритет у використанні обмеженого запасу боєприпасів країни.

Початковою місією Корпусу морської піхоти було гарантувати безпеку кораблів, на яких перебували морські піхотинці. Це в основному означало допомогу флотським офіцерам у підтримці дисципліни екіпажів. А також доводилося робити все, що командири кораблів або ескадри могли наказати, в тому числі обстрілювати ворожі кораблі з близької відстані з мушкетів або брати участь у висадці десанту разом з моряками, як це було в Нью-Провіденсі на Багамських островах у березні 1776 року і в затоці Пенобскот у липні 1779-го. Не будучи ні моряками, ні солдатами, не маючи достатніх

навичок, морські піхотинці ставилися до своїх колег-моряків із підозрою, а іноді й вороже. Вони мали достатньо причин для обурення, та головна з них — частка призових грошей*. А континентальна армія і флот розглядали Корпус як свою економічну загрозу і виступали проти відволікання дорогоцінних коштів на закупівлю для нього морського спорядження і припасів.

Чи починали морські піхотинці своє життя на хвалькуватій ноті, як розповідав сержант Гольцворт? Війна за незалежність, у якій вони мало воювали, — проте 119 осіб із них загинуло, — здається, не дала їм особливого приводу для гордості. Насправді континентальна морська піхота фактично зникла після підписання Паризького мирного договору в 1783 році. Вона була відроджена в анемічному вигляді, разом з ВМС, Законом про фрегати 1794 року, коли Конгрес дозволив будівництво восьми фрегатів; і лише закон 1798 року закріпив її становище.

Морська піхота все ще була потрібна як морська поліція, щоб допомогти відродженому післяреволюційному флоту підтримувати дисципліну на кораблях. Ця місія не дуже подобалася морським піхотинцям, які розуміли, що їхня головна мета — унеможливити дезертирування з корабля, охороняти запаси рому і захищати офіцерів від бунтівної команди. Останнє їм доводилося робити не раз, зокрема під час відомих заколотів на шлюпі «Ranger» у 1778 році, фрегатах «Alliance» у 1783 році та «Constitution» у 1807 році.

Антагоністи знайшлися не лише у ВМС — у Конгресі, а також у Білому домі Президента Джефферсона, який дбав про бюджет, існували певні сумніви щодо довгострокової потреби в морській піхоті. Так через сорок років після того, як Континентальна морська піхота вперше з'явилася, її існування

* Основною функцією континентального флоту — хай не з подачі Континентального конгресу, та принаймні на думку рядових членів, — було полювання на британську торгівлю заради прибутку, а не заради народної справи.

все ще було непевним: не більше тисячі морських піхотинців усіх звань у формі, які отримували мізерну платню (\$6,60 на місяць для рядового, \$25,00 для капітана), мали дуже мало бойового досвіду й інституційно не мали чим особливо пишатися. Корпус був ще дуже, дуже далекий від гордого і хвалькуватого портрета, намальованого сержантом Гольцвортом. Саме його існування було під питанням.

Але морпіхи встояли. В американському військовому істеблішменті вони завжди були найменшою дитиною в кварталі серед вороже налаштованих сусідів. Здавалося, вони мали надзвичайну схильність стріляти собі в ногу, але їм усе ж вдалося вижити і процвітати. За півтора століття вони перетворилися на елітну, майже містичну інституційну особистість. Це складна особистість, в якій поєднуються гордість, агресивність, відданість, лояльність, дисципліна і мужність; у ній домінувало і домінує переконання, що бій — це єдиний сенс існування морської піхоти і що вона має бути готова швидко й ефективно реагувати повсякчас, щойно їй надається можливість воювати. Зрештою, морські піхотинці прийняли як догмат віри те, що вони повинні бути не лише кращими за інших, але й відрізнятись від них. Деякі з їхніх критиків стверджують, що вони навіть ексцентричні, але, як пояснює Джон Стюарт Мілл у своєму есе «Про свободу», межа між ексцентричністю і геніальністю проведена дуже тонко.

З роками морські піхотинці поступово здобули багато облич, багато рис, якими вони, здається, володіють більшою мірою, ніж їхні колеги-армійці. Жодна окрема риса не є справжнім уособленням морпіхів. Лише в чутливій суміші всіх цих якостей криється справжній характер морської піхоти, а отже, і її стійкість. Протягом багатьох років ця суміш була приправлена низкою виняткових особистостей — потрібних людей для потрібного завдання в потрібний момент.

Спочатку був комендант Вільям Берроуз (у 1798–1804 роках), який поняття «честь Корпусу» перетворив на релігію;

він подарував нації морський оркестр і порадував ощадливого Президента й міністра ВМС, охоче побудувавши казарми морської піхоти у Вашингтоні лише за 20 000 доларів, використовуючи для цієї роботи своїх підлеглих.

Був комендант Франклін Вортон (у 1804–1818 роках) — і хоча нині й виникають певні сумніви щодо його хоробрості, проте він перший наголосив на перевагах запровадження єдиної дисципліни, важливості освіти, забезпеченні здоров'я і добробуту військ, а також захисті інституційної честі Корпусу.

Потім був комендант Арчибальд Гендерсон (у 1820–1859 роках). Марнославний, впертий, глибоко відданий Корпусу, він ненастанно боровся з Конгресом і ВМС за добробут своїх підлеглих. А ще використовував кожну можливість залучити морських піхотинців до бойових дій — проти індіанців у Флориді та Джорджії (де Гендерсон сам очолював сили морської піхоти), при Чапультепеку в Мексиці, в Китаї або під час заворушень на батьківщині. Він постійно виступав за збільшення чисельності Корпусу, вимагав ощадливості та невтомно працював над підвищенням кваліфікації і офіцерів, і рядового складу. І він заборонив присягу в морській піхоті.

Також був комендант Чарльз Гейвуд (у 1891–1903 роках), який створив першу справжню школу морських офіцерів. Але найбільшим його успіхом було те, що він зрівняв пайок морського піхотинця з пайком матроса — уперше за 115 років!

Іще був комендант Джордж Барнетт (у 1914–1920 роках). Глибоко відданий місії захоплення і захисту передових баз для ВМС, він мав безпомилковий інстинкт до битв і, незважаючи на заперечення військового міністерства і командувача Американських експедиційних сил генерала Першинга, зумів залучити бригаду морських піхотинців до боїв на Західному фронті Першої світової війни. Майстерність, героїзм і перемоги бригади в битвах за ліс Белло, при Блан-Мон-Рідж і в Мез-Аргоннській операції сприяли зростанню

інституційної гордості, відчуттю елітності й становленню бойових традицій Корпусу. Він також далекоглядно запропонував створити авіаційний підрозділ морської піхоти, передовсім для «підтримки 4-ї бригади в боях у Франції». Як виявилось, 1-й авіаційний загін морської піхоти не літав на підтримку 4-ї бригади. Замість цього, за рекомендацією капітана А. А. Каннінгема, першого льотчика морської піхоти, підрозділ виконував функції денного крила Північної бомбардувальної групи ВМС США поблизу Кале, Франція.

Комендант Джон Лежен (у 1920–1929 роках) був сповнений рішучості зробити Корпус материнською організацією, де першочерговим завданням офіцера було б піклуватися про своїх підлеглих. Він бачив необхідність у важливій місії для свого Корпусу, місії, що відповідала б морській природі американської долі, переплетеної з цілями і долею ВМС США. Задовго до того, як став комендантом, Лежен бачив завдання не лише захисту своїх, а й захоплення ворожих передових баз флоту як логічну місію Корпусу морської піхоти, що має центральне значення для нашої національної безпеки. Він запропонував реорганізувати Корпус як «єдине органічне ціле» для виконання завдань передових базових сил.

Були й інші коменданти, чия енергія і мудрість уособлювали ту чи ту «родзинку» морської піхоти. Генерал-майор Джон Рассел (у 1934–1936 роках) підживлював флот морської піхоти, наголошуючи на його функції захоплення передових військово-морських та військово-повітряних баз ворога, і так заклав фундамент для перемог морської піхоти в повітрі й на землі під час Другої світової війни і після неї. Генерал Томас Голкомб (у 1936–1943 роках) як ніхто інший бачив переваги всебічної якісної освіти. Генерали Александр Вандегріфт (у 1944–1948 роках), Кліфтон Кейтс (у 1948–1951 роках) і Лемюель Шепард (у 1952–1955 роках) невтомно боролися за постійне місце в Міністерстві оборони для трьох бойових дивізій і трьох авіаційних крил морської піхоти флоту, передбачених статутом.

Ще одна «особистість», яка вплинула на еволюцію морської піхоти — Леді Удача. Безумовно, саме удача привела лейтенанта Преслі О'Беннона і півтора десятка морських піхотинців у Дерну, щоб створити американську легенду «До берегів Тріполі». Саме удача змусила цензорів Американських експедиційних сил у 1918 році помилково повірити, що відомий військовий репортер Флойд Гіббонс загинув, і пропустити його «останню історію» — бентежну розповідь Гіббонса про доблесть морських піхотинців у лісі Белло. І удача привела фотографа Джо Розенталя на вершину гори Сурибачі саме тоді, коли п'ятеро морських піхотинців і санітар військово-морського госпіталю підняли прапор і увійшли в американську історію.

Кожна з цих особистостей, включно з Леді Удачею, висвітлила одну або декілька основних якостей — братерство, доблесть, інституційну гордість, лояльність, інтелект, дисципліну, оригінальність та ошадливість, — які формують сприйняття американським народом морської піхоти. Своєю чергою, для самих морських піхотинців ці якості перетворилися на жагу до досконалості, переконання, що в їхньому лексиконі немає місця для слова «самозаспокоєння», і що не існує жодного банківського рахунку для відпущення або доброї волі, які Корпус має за минулі заслуги, особливо з боку споріднених родів військ, а іноді і з боку виконавчої гілки влади. Двохсотлітній досвід призвів до того, що морські піхотинці постійно насторожено ставляться до прагнень інших, коли йдеться про виживання їхнього роду військ.

Легенда про перших двох новобранців, яка побутує серед морпівів, безпосередньо стосується цієї теми. Сидячи за столом у таверні «Тун», вони насолоджувалися кількома барильцями елю, й один із них нібито вигукнув іншому:

— Вони переслідують нас! Вони полюють на нас!

— Хто?

— Армія і флот, ось хто.

Напевно, цього не було — принаймні не в таверні «Тун». Але це правда, що інтереси Континентальної морської піхоти